SINIBALD DE MAS: APUNTS PER LA BIOGRAFIA D'UN TORRENC DEL SET-CENTS

Josep Bargalló Valls

Isidre Sinibald Gervasi Mas i Gas va néixer a Torredembarra, segons consta al registre de l'Església arxipestral, el 19 de juny de 1735[1]. El cognom Mas era força corrent en la societat torrenca del set-cents. Els Mas eren comerciants lligats amb el món marí, encara que, sens dubte, no tan importants com els Badia, Cases, Fontanilles, Flaquer, Gatell, Gibert... Del membre de la família que se'n té més dades com a comerciant marítim és de Blai Mas i Foguet, que el 1794 féu caució per anar a Amèrica i tres anys després en feu una altra per anar a Nova Orleans[2]. El nom Sinibald no era tampoc estrany a la Torredembarra del segle XVIII. No endebades era el nom del pare de la patrona local, Santa Rosalia.

En una vila plena de lligams amb el mar, que tants navegants i aventurers donà, el joven Sinibald, que encara no havia adoptat aquell "de" amb pretensions aristocràtiques, començà a navegar de ben jove, als catorze anys. A Cartagena, el 1761, és a dir als vint-i-sis anys, quan ja tenia una llarga experiència amb les aigües del Mediterrani, obtingué el títol de pilot d'altura.

Amb el títol a la butxaca emprengué un viatge que serà típic en els aventurers torrencs: proa a Amèrica. No hi va arribar però; va caure en mans dels temuts corsaris anglesos. Alliberat l'any 1762, fou desembarcat a Cadis. Sortí d'allí cap Arenys de Mar i, ai las!, fou capturat un altre cop, ara pels corsaris algerians, els quals el conduïren a Alger i l'obligaren a navegar amb ells durant sis anys, de 1762, contrectament del 7 d'octubre d'aquest any, fins a 1768. En aquesta llarga temporada en què fou presoner dels corsaris algerians, Sinibald Mas desenvolupà una ampla activitat de cosmògraf, aixecant mapes i plànols de gran part de la Mediterrània.

Finalmente, el 1768, fou alliberat per l'orde dels redemptors. Sabem que l'any 1769 era a Torredembarra on, amb Joan Huguet, Josep Alomà, Josep Ivern i Llorach i Marià Lluch, fou compensat per la Confraria de Sant Elm, que ajudava els pescadors i marins torrencs que havien patit alguna desgràcia, amb la xifra de 63 lliures[2].

De la seva vila nadiua passà al cap i casal, a Barcelona, el mateix any 1769. Allí s'oferí a la Junta de Comerç, entitat burgesa que fou clau en el redreçament econòmic i, també, cultural del nostre país, per a crear una Escola de Nàutica, aprofitant la seva experiència com a marí, el seu contacte amb els port cristians i àrabs de tot el nostre mar i la seva activitat com a cosmògraf. L'Escola de Nàutica fou creada el 1769, any, com veureu, molt fructífer per a Sinibald. Ell en fou el fundador i el director, des d'un primer moment fins a la seva mort, que esdevingué a Barcelona el 1806. Fou el centre i el gran animador del nou centre docent, que en molt pocs anys obtingué una forta puixança i una gran celebritat. Donà a l'Escola tots els mapes i els itineraris que ell mateix havia fet. Sabem que el 1796, quan l'esmentat Blai Mas, familiar seu, sense cap mena de dubte, d'una manera o altra, estava embarcat en els viatges cap a Amèrica, Sinibald de Mas, que ja havia adquirit el "de" que l'acompanyaria fins a la mort, anà a Londres, on comprà aparells i altres estris per a l'Escola de Nàutica. Aixímateix, intentà, en el decurs de la seva tasca com a director, d'oposar-se a l'uniformisme imposat des de Madrid als plans d'estudi de Nàutica.

Sinibald de Mas i Gas va morir, com hem dit, a Barcelona l'any 1806, als setanta-un anys d'edat. Justament tres anys abans que naixés al mateix cap i casal Sinibald de Mas i Sans, viatger, escriptor, erudit, pintor, federalista, primer ambaixador a la Xina... El Sinibald de Mas del segle XIX (Barcelona, 1809-1868), encara que continuà la tradició viatgera i marina del seu avi o tiet-avi, que això no està gens clar, ja pertany a un món

plenament diferent. De família acabalada, segons assenyalen els seus biògrafs[3], ja té el "de" aristocràtic com a propi i és home d'amplis estudis: *físic, pintor, políglota (sabem que aprengué en els seus viatges l'àrab,* el turc, el sànscrits, el xinès i el tagal, i que publicà llibres en francès i en anglès), poeta, assagista... El Sinibald de Mas i Sans ja era una versió plenament burgesa i ciutadana, i molt més moderna, d'aquell Sinibald de Mas i Gas[4], nascut al poble de Torredembarra, de família marinera, no pas molt pobra, però tampoc massa rica, i un home que arribà a tenir un lloc en el món de la cultura burgesa i ciutadana, gràcies als seus esforços i al mar.

Notes:

1.- En alguns llocs, com al **Diccionari Biogràfic Albertí,** es dóna com a any de la seva naixença el 1736. A d'altres es dóna, com és el cas de la **Gran Enciclopèdia Catalana,** el de 1735. El document del registre parroquial és definitiu.

2. Dades extretes d'un treball inèdit de Salvador-J. Rovira, que conformarà el segon capítol de la **Història de Torredembarra,** que quan aquest article sigui publicat ja estarà potser al carrer.

3.- Xavier Fàbregas al llibre **Catalans terres enllà,** B., 1967, i a l'article "Sinibald de Mas i Sans" al **Diccionari de Literatura Catalana,** B., 1979.

4.- Ens hem decantat per donar el nom "Sinibald de Mas" i no el de "Sinibald Mas" per una raó, ens sembla, de pes: perquè així ho volia ell.